

tògraf de Febrer hi ha a la línia següent un mot esborrat amb ratlles. De primer m'havia semblat que abans de ratllar-hi digués *assutцена* (o *-tsena*). Però realment no ho discerneixo bé i em sembla que més aviat era *assumptió* (mot que ha tornat a escriure després, i que no li devia quedar clar). —² I amb sonora, això independentment de la sonoritat o surditat, qüestió aquesta més complexa, i fins sorprenent, però ben establerta. Car tant es dona el cas que una *-z* aràbiga en condicions anàlogues es torni sorda en romànic (cf. *assafrà* o *SA-FRÀ* < *zaʿferān*) com viceversa, cf. *zero*. —³ Cf. gr. *σοῦσον* 'lliri' que també és d'origen estranger, i segurament manllevat del fenici o d'un dels idiomes del grup (del grec va passar després a l'albanès, Gustav Meyer, *Alban. St.* III, 51). —⁴ El nostre *RMa.* registra aquella forma s. v. *lilium*, junt amb *sussān*, i junt també amb les formes generals *sūsan* i *sūsana*. Però a la part aràbigolatina no n'hi posa d'altra que *sussāna*, que era, doncs, la que els autors de l'obra consideraven pròpia i normal. —⁵ Carles Riba em deia que ell havia usat *assutzena* en la traducció del *Càntic dels Càntics* (deu ser l'atribuïda a Mn. Clascar i publ. per l'IEC el 1918, que devia quedar incompleta, i la degué completar Riba), apartant-se de Verdaguer; en efecte *assutzena*, p. 39, mentre que Verdaguer havia posat *lliri*. Però encara que Riba em deia que això era el 1913, i el *DAG.* no sortí fins el 1914, segurament Riba havia vist les cèdules d'Aguiló. També suposo que remunta a alguna divulgació d'Aguiló l'ús que en fa FAgulló el 1909, i que indica ara l'*AlcM.*

AST, derivat del ll. *HASTA* 'tija, llançó, pica, pal de pica o llança'; en l'aplicació especial a la tija per rostir degueren influir mots semblants d'altres orígens, en primer lloc el ll. *ASSARE* 'rostit' i els seus derivats, potser també un mot germànic *harstan* 'rostit'. □ 1.ª doc.: 1243. En un doc. rossellonès de 1243: «3 ferres ignis et 1 caput-focarium --- et 4 *asts ferri*» (*Alart, InvLCat.*, s. v. *foguer*).

En la lleuda de la Vall de Querol de l'any 1288: «tota càrrega d'*astz*, de glavis o de lançes, o de dartz, 4 diners» (*RLR* IV, 507); en un inventari de Perpinyà de 1307: «3 losses ferri, duo veru sive *astz ferri*, unum forrol <'forrellat'>» (*RLR* IV, 377). El sentit és ben clar i explícit en el *Blanquerna* de Lluïl: «Blanquerna --- atrobà la volp, qui era entrada en aquella casa, aucís la volp e scorxà aquella, sal la coha, e mes-la en *ast*; e con N'Arpan fo a la taula, Blanquerna aportà, en un tallador, la volp ---» (*NCl.* I, 270.8). *AlcM* cita ja «*carn en ast*» en un doc. de 1262 publicat per Soldevila, en *Pere el Gran* III, 428. Afegim-hi encara algunes dades antigues d'especial interès encara que siguin més tardanes: «vengueren a la cunya --- e trobaren aquí molts *astz* de gallines e perdius e capons», St. Vicent Ferrer (*Quaresma*, 4.102); «tota ferramenta de ferro ho acer com és --- ferros de lançes, dalls, podedores, scardaçes de scardaçar lana, es-

carpres, *asts*, *asters*, ferros de tenir olles e bromadores» en doc. de les drassanes de Barcelona, de 1481 (Moliné, *Consolat*, 233); «*ast*: veru; obelus», «rostit al *ast*: assus ad veru», «posar la carn al *ast*: trajicere, configere carnes veru; rodar l'*ast*. versare veru ad ignem; posar de bax la grexonera per pendre lo suc», OPou (*TbPu.*, 191, 226, 224). Per a dons o tributs de carn, *unum astum* i *carnem in astis* en un doc. en b. ll. cat. de 1097 i en un de 1183, Bast-Bass., 169.

El mot reapareix en forma igual en llengua d'oc, i ja a l'Edat Mitjana. Però allí significa 'pica, llançó' («pique», *PDPF*). Si ens fixem bé en el context de l'ex. primer que he citat a dalt, de la lleuda de 1288, veurem que ací també es tracta d'armes i no d'eines de cuinar, i que per tant també tenim el sentit occità en català arcaic; sens dubte és veritat que també apareix oc. ant. *ast* en alguns textos amb el sentit de «broche». ¹ Al costat d'*ast* apareix també oc. ant. *aste* m. «pique, lance», i després «broche», i *asta* que només és «lance, hampes». ²

En la indagació i establiment de l'etimologia d'aquesta paraula ha dominat, però, la preocupació germanitzant que sovint ha denunciat Spitzer com a pròpia dels romanistes de llengua germànica (Spitzer va tractar també del nostre mot en *Mtgn. aus der rom. Phil.* IV). Seguint una nota de Bugge (*Rom.* IV, 1876, 359), Gamillscheg (*Rom. Germ.* I, 205) i M-Lübke (*REW*, 4072) admeten que ve d'un francic *HARST* 'rostit' o 'graella'. Però té ben poca versemblança que un mot per a 'graella' o 'rostit' es vagi convertir en el nom del que ha estat sempre primordialment una llarga tija sola. Tenint en compte, de més a més, que *ast* ha tingut el sentit de 'pica' i el de 'mànc del dall', etc. (nota 3) i que és inseparable de *asta* i de tants derivats seus (cast. *astil* no estrany al català, *astal*, *astella* > *estella*, etc.) on no hi ha hagut mai la noció de rostir o cap aplicació culinària, ³ es veu clar de seguida que l'etimologia germànica no satisfà.

D'altra banda, Wartburg (393b5) retreu amb raó a M-Lübke que (segurament per justificar aquesta etimologia germànica) hom ha donat com a existent un verb fr. ant. *baster* 'rostit' que no està documentat enlloc: ras i curt, no ha existit, és una mera suposició mancada d'asterisc. Els citats germanitzants admeten, és veritat, que en la formació del cat. *ast* hi hagué «influència del ll. *HASTA*». Però això és invertir l'ordre natural dels factors: *HASTA* bastaria ja com a etimologia, però si contaminació ha hagut d'haver-hi el grup germànic seria el contaminador, i no pas l'ètimon bàsic. Això és el que admet Wartburg (*FEW* IV, 390-394), les conclusions del qual, en aquest cas, són molt preferibles a les de M-Lübke i Gamillscheg; vegeu encara en l'article de Wartburg altres raons que l'hi han determinat i que ací no caldrà repetir.

A mi, però, em sembla que encara el paper del germànic és més dubtós o, si es vol, ha tingut un caràcter merament auxiliar. I que el factor més influent no ha estat el germànic sinó la influència de la família romànica del ll. *ASSARE* 'rostit', puix que de 'rostit' a